

LAS BODAS DE ERAMUY

ESTUDI DE COSTUMS LLEVANTINAS

M

*Lo Senyor A. Avrosaki té l'honor
de participarvos lo mariatge de son fill
FARID AVROSAKI*

ab la senyoreta

ERANUY MAIRIDIAN

*que s'efectuará en sa casa lo dia 17 del
corrent á las sis de la tarde.*

Se suplica l'uniform.

AL carta, que un mati arribá á casa per lo correo interior, no deixá de produhirme certa impressió. Era un convit doble, una invitació que comprenia no solament ma persona, sinó també ma casaca de las festas, aquell venerable frac blau ab bocamánega vermella y botons de coure que 'ls reglaments nos penjan y las costums seguidas per las corts manan treure en las grans solemnitats.

Per lo que á mí respecta la carta me vá plaure molt. era satisfactoria, afalagava mon desitj de veure un acte original d' aquesta estranya rassa de llevantins, especie d' orientals empenyats en viure á la europea. Además, coneixia á la novia y fins podia anomenarme son amich, ja que presentat á ella en un saló diplomátich conseguí passar d' un cop cinch minuts á son costat y véurela després en altrás tres ó quatre ocasions. Es veritat que en totas ellas vaig fer sol lo gasto de la conversa, puig aquella joveneta enamorada que aviat veuria oberts devant sos ulls los suspirats horitzonts del matrimoni, á mas preguntas més

llargas -respongué sempre ab sos monosilabs més curts, y may, may aixecá de son vestit la vista pera fixarse en lo color de ma corbata. Modestia sens igual, educació perfecta y ben entés tracte de món, comanan á las noyas llevantinas lo parlar poch devant los homens y oferir sempre un ayre d'aucell mullat, evitant las miradas fit á fit que alguns cops solen fer mal.

Peró de mon uniform, ¿qué diable volian ferne en la festa d' aquella casa? ¿Ensenyarlo com cosa estranya? Si avuy per tot arreu se 'n ensopegan ¿Posarlo á algun criat de lloguer? Nó, no tenian en mí en cara prou franquesa pera rebregarlo de tal manera. No he pogut averiguarho. Mon darrer pensament fou si voldrian que jo mateix l' endossés á tall de maco, peró aixó me semblá més impossible considerant que cap mal he fet á aquella bona gent. Rés, vaig pensar que lo millor era prescindir de la segona invitació y acceptar tant sols la que 's referia á ma persona.

Solemnement vestit de negre anava lo dia citat á la casa ahont devia tenir lloch la cerimonia. De lluny vaig apercibirla. Sota las arcadas que forman los balcones avansant sobre la porta, s' havian enramat garlandas de flors y verdura de las que penjavan fanalets de cristall y bolas de vidre de diferents colors. Idéntica decoració se veyá en lo portal y en las escalas. A un cantó de la entrada y sentats sobre un ample banch de fusta estavan cinch ó sis musichs arabichs, quals instruments se reduhian á dos cornetins, una trompa, un clarinet y un bombo, y quantas voltas un convidat anava á pujar la escala devian saludar sa arribada ab una dotzena de compassos de marxa. Anunciat ab tanta pompa vaig presentarme en las habitacions ahont moments després se devia efectuar la boda.

Los salons de la casa podian contenir escasament cent cinquanta personas. Ne havian convidat unas quatrecentas, y segons anavan arribant se veyá que ni una sola volgué desairar la invitació. Ja no s' hi cabia en cap part de la casa, trobantse plens de gom á gom los quartos, los corredors, fins los replans de la escala. Una alcova, quals llits se havian retirat per la ocasió, servia de vestiari. Allí los concurrents depositavan los abrichs, prenian un número y pagavan dos rals, ni més ni menos que pera anar á un ball de máscaras. Després cada qual buscava un siti ahont estar de peu: los felissos que havian obtingut una cadira, ni á tiros la deixavan.

Las senyoras, segons la conveniencia llevantina ordena, formavan rotllo apart en lo saló més gran de la casa, que 'ls hi havia sigut destinat. També lluytant contra la falta d' espay que las tenia apretadas

com sardinas en caps de llauna, á pesar d' eix petit contratemps s'esforsavan en apareixer somrients y contentas, mostrant los encants y gracias de que las ha provehit la mare naturalesa. Jo he vist, rodant món, trajos estranys y gents abigarradas, pero confesso que ma experiencia havia quedat molt curta en aqueix respecte fins lo dia que vaig caure en plena societat de llevantinas.

Ellas me perdonin y Deu no m' ho tinga en compte, ja que diuen que no está bé lo parlar mal de las donas, però no puch callar lo que penso si haig de descriure aquella exposició de tipos, tal com aparegueren á mos ulls. Sas caras grogas ó morenas se perdian sota una capa de color deixada en la pell ab la major audacia: las carns desbordaban en aquells pits sens forma, en los cossos pesats, en las mans grassas y curtas que més que pera damas de distinció podian servir pera bogaderas. Los vestits estavan á l' altura de las senyoras que 'ls portavan, escullits entre las coloraynas més vivas y pitjor combinadas, tallats per sastres arábichs que sols sapigueren utilizar las més ricas telas pera ferne sachs d' embalatje. ¡Oh saló de Farid, he de recordarte sempre com una de las més estranyas visions en que may pogué somniar ma malalta fantasia!

En un quartet immediat á la gran sala, quals portas estavan decorosament ajustadas, se congregaren las amigas de la familia perteneixent á las rassas arábiga y turca, que foren convidadas á la festa. Embolicadas de cap á peus en sos mantos de seda negra, coberta la cara per lo transparent *yashmak* blanch, las damas d' harém que assistian á la boda 's feyan escoltar per sa conversació verda y sos esclats de riure. Algun cop vaig ensajar d' acostarme á una de las portas, á vegadas deixada mitj oberta per las cristianes qu' entravan y sortian de aquell lloch, y sols la vista d' algun parell d' esplendits ulls negres me recompensá las molestias y trepitjos rebuts pera fer quatre passos en aquell mar de gent.

A las deu del vespre sorti lo corteig en busca de la desposada, y com vivia prop de la casa del novi ahont devia celebrarse la boda, se prescindi de carruatges. Alló fou una veritable professó. Anava al devant una música arábiga, la mateixa que avans rebia los convidats al peu de l' escala. Formats en dos rengleras ab ciris á la má venian una munió de noys y amichs de las familias, y al seu darrera avansava lentament la colla d' acompanyants del marit que junt ab aquest anava á treure la bella Eramuy de sa payral morada.

Decidit á veureho tot, vaig pendre un ciri en la professó y la seguí grave, pausat, sério, interiorment content de mi mateix, casi com en

los anys de ma primera joventut quan en memorable diada de primavera anava á acompanyar lo Sant Sagrament als pobres de la Casa de Caritat en la festa del Combregar General. Tot fou soroll, música y crits al arribar á la casa de la novia. Aquesta esperava en un cercle de amigas; se despedí per cerimonia de sos pares, cubrí son cap, cara y cós ab un mantell rodó que no permetia més veure sas faccions, y apoyada en lo bras de duas donas baixá al carré y prengué un lloch darrera la professó que ab igual cerimonia retorná á casa del promés. Sols que aquesta vegada, reforsats com anavam per l'acompanyament de donas, hi hagué molt més brigit que ellas causavan xisclant ab lo mateix só gutural y estrident que solen llensar los árabes

Arribats per fi á puesto se destapá la nóvia y tingué lloch la cerimonia religiosa. En mitj lo saló se posá un petit altar. Tres sacerdots armenis, coberts per sos alts bonets negres, vestits ab ricas casullas recamadas d'or, oficiaren demanant las benediccions del cel sobre los dós, que anavan á lligar son destí fins á la hora de la mort. Eranuy, de peu devant lo ministre cismatich, mes blanca que las flors de taronger que formavan la garlanda de sa testa, may aixecá los ulls de terra devorada com apareixia estar per la vergonya. Lo novi, vestit de negre ab la estambulina ó casaca de coll alt que portan egipcis y turchs y 'l cap cobert per lo vermell tarbush ab borla negra, me semblá simplement ridícol.

La cerimonia fou curta y solemne. Rica corona de plata incrustada de pedrerias passá successivament del cap de Eranuy al de Farid, semblant dependre de tal acte tota la virtut del Sagrament. Després los sacerdots aixecaren un chor, se uniren á sas veus los que sabian cantar la tonada, acabant la solemnitat ab las felicitacions que en tals cassos se acostuman á donar per tot arreu, y ab los crits desafinats de las donas que durant cinch minuts convertiren aquell saló en un concert de bruixas.

Alguns estrangers comensavám á dir prou de la festa y volguerem retirarnos. Per tota resposta l'amo de la casa maná tancar las portas, aixís forsantnos á quedar fins al cap devall de tot. La nova desposada se sentá en lo sofá de la sala y devant d'ella comensaren á desfilar tots los convidats. A uns responia sols ab lleugera inclinació de testa, mentres que per altres, sens dupte considerats de més importancia, s' aixecava y 'ls extenia la mà. ¡Pobre noya! Aquella mitja hora llarga de exposició degué ser per ella un sigle de tortura.

Fatigat per lo molt temps que estava en peu y renunciant al impossible de trobar una cadira, vaig possessionarme de un reconet

adoptant la manera apresada en lo Japó de sentarme sobre ls talons. postura que no es del tot incómoda però que per lo atrevida que apareix á simple vista en un saló europeo faria riure als homes y fugir á las senyoras. Allí me sorprengué lo moment del banquet, donat sense menjador, ni taulas, ni rés. Criats arabigs passavan grans safatas plenas de tota sort de llepolias, de las quals no 'n faré la llista perque fora massa llarga. Sols diré que de tot vaig pendre, arreglurant á mon costat los gots, las copas, las tassas, los paquets de dolços, que venian succehintse sens parar un instant. Al cap de cinch minuts hauria pogut posar tenda de confiteria.

Peró no tenint cap predilecció per aquest ofici, després de una altra hora vaig pensar en ocupar-me seriament de la manera de sortir de allí. Com diversió me pareixia massa llarga y además creya fer flach servey als novis quedant-me mes temps en sa morada. Vaig lograr mon objecte no sens sentir algunas protestas, y quan los músichs de la escala tornaren de nou á regalar-me sos acorts á la sortida, fins me semblá que s' havian afinat.

A tots perdono de cor, los que si satisferen ma curiositat foren també causa de un martiri de sept horas; però no m' agafarán may més en semblants festas. Ja en téssis general sempre he cregut que es broma de gust duptós assistir al matrimoni de ningú. però dels llewantins ne fugiré com la rata fuig del gat.

EDUART TODA.

Alexandria 26 Maig 1885.

AL AMICH

JOSEPH VERDÚ Y FELIU

Lo goig lo cor ablana
quan ve l' hora galana
que flors y papallonas brodan lo camp inmens,
y dels jardins y pradas,
humits per las rosadas,
tendres perfums s' aixecan com penetrant incens.

¡Cóm l' ànima 's rabeja
aixís que 'l jorn clareja
y de la nit las ombras esquinsa 'l primer raig,
entre las mil canturias
d' aucells, rius y boscurias,
que als homens anuncian que va á comensà 'l Maig!

Llavors l' esprit se bressa
ab l' aura que redressa
la roja clavellina, robantli sas olors ;
lo pensament s' anima
y 'l cor de qui be estima
al despertar suspira pel deu dels seus amors.

Las ilusions volgudas,
en somnis concebudas
fan reverdi esperansas pels temps que han de venir,
y ab son impuls va 'l jove
cercant la vida nova
vencent tots los obstacles que 'l poden detenir.

Somnía aplechs, diadas,
festas majors, balladas,
festeigs al se al cap-vespre, firas ahont cerca 'l cor
la dona desitjada,
que al ferla sa estimada
l' atura y l' esclavisa ab son esguart d' amor.

Ja deturats sos passos
per amorosos llassos,
altres espays travessa del jove 'l pensament,
y observa desseguida
que te altres plers la vida,
y la missió del home llavors ben be comprén.

L' amor de casta esposa
en que 'l bon nom reposa,
guardantlo, immaculada, net de traydors perills,
devant de Deu alcansa
y gosa en la esperansa
de robustir la casa que te de deixá als fills.

Aixís al despertarse
quan veu lo jorn alsarse,
que de la nit las ombras esquinsa 'l primer raig,
pensa ab dolcesa 'l jove
que sent la vida nova
venir ab sas bellesas al comensar lo Maig.

Mes ¡ay! esta vegada
la brisa delicada
en sas aéreas alas matzinas ha portat,

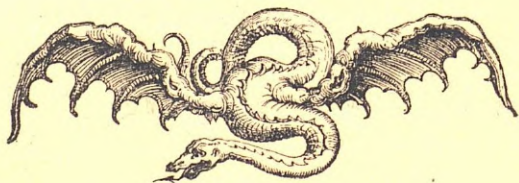
y en lloch de plers, venturas,
amors, goigs y dolsuras,
al cor del company nostre mortal veri ha deixat

Y aquella vida ferma
que lluny tenia 'l terme,
que havia de pararse entre 'ls fills dels seus fills,
de prompte s'es marcida
per la dissort ferida
en mitj de las bellesas que cegan ab sos brills.

La sepultura tosca,
regne d'eterna fosca,
avuy del amich nostre volgut, tanca l no res,
y 'l trist hivern lo volta
sota la inmensa volta
brodada ab mils d'estrellas que no veurá may mes.

Descansa en pau: si un dia
fores nostra alegria,
company de goigs y ditxas que avuy llágrimas son,
davant ta freda llosa,
de la amistat hermosa
ne fem grata memoria, que es llas que 't reté al mon.

SIMON ALSINA Y CLOS.

INSCRIPCIONS

EN LA MESQUITA DEL SULTÁ HASSAN

El petjar lo sagrat clós de las mesquitas mussulmanas crida la atenció lo número de inscripcions ó *grafitti*, com se diu en arqueología, que s' ostentan en sos murs. Alguns temples del Caire ne tenen en cantitat considerable, y en lo millor de tots ells ó sia la mesquita y tomba del ve'l sultá Hassan cubreixen literalment las tres parets de la arcada principal, las baranas de la escala, tots los espays disponibles que la ma del home ha pogut alcansar pera deixarhi escrits un recort ó una sentència.

La costúm de posar *grafitti* en los monuments es antiquíssima y universal á tots los pobles. Jo 'ls he vist en los més remots testimonis de la primera civilisació humana, y 'ls he trobat lo mateix en la moderna Europa que en los llunyans continents del Assia y Africa.

Al orient de la serra líbica, en las antigas covas de Turah que fá més de sis mil anys cavaren los egipcis pera extreure la pedra ab que edificavan las Piràmides, vaig extasiarme devant los vermellenchs *geroglífichs* y las ratllas de escriptura hierática que cóm inscripcions de las que me ocupo hi aná deixant lo pinzell de generacions perdudas en la nit dels temps.

Mes lluny de allá, casi en la terra que forma nostre antípoda, en lo guix dels murs ennegrits y enderrocats dels mausoleos Mingitas, també una tarde me era permés contemplar las llegendas que ab la

punta del coltell hi escriviren mans de xinos quals nervis fa sigles seca la mort y qual pols s' endugué 'l vent que baixa de las planuras de Mongolia.

Los carrers de Pompeya están coberts de grafitti recordantnos las lluytas políticas de fá vint sigles ; y fins en las parets de las casas de plaher que abrigavan sas murallas, lo prostitubit descendent dels ciutadans de Roma acostumava á trassarhi brutals llegendas, encara avuy visibles , al aixecarse del llit de pedra en que dormí ab la cortesana.

Per aixó no m' estranyá lo trobar també inscripcions en los temples del Islám que constanment los fidels visitan, y que per son destí están reservats á escoltar cada dia las súplicas dels que demanan, lo fervorós accent dels que pregan , los sospirs de pena dels tristos, los gemechs de angúnia dels perseguits per l' infortuni , los crits de ràbia dels que lluytan y son vensuts , que pateixen y no ploran , enemichs jurats de todas las ditxas de la terra y poruchs hereus en vida dels terrors y las miserias de la mort.

Peró naturalment varia la inscripció segons lo lloch ahont es posada. En las pedreras egipcias es casi sempre lo recort de un fet. «Havém tallat tanta roca» escrivia quaranta sigles avans Crist lo desconegut esclau qual esforços aixecava monuments més duraders que la fama de sos amos. En las pagodas xinas trobareu sentencias filosóficas ó trossos de poesia : en los edificis romans , recomanacions políticas: en los temples de la edat mitjana, una salutació religiosa: en las vellas presons , dolorosas historias de sanch y llàgrimas. Tan sols en nostres dias, en lo sigle que vingué á regenerar la especie humana, lo superb ciutadá de la lliure terra troba que rés tan important pot consignar á la posteritat com las lletras de son nóm , pera que en temps á venir sia sabut que un Martí, un Sanchez, un Dubois ó un Smith estigueren tál dia del sigle XIX visitant los claustres de una abadia europea ó los pilons de granit de un temple egipci, llochs probablement presos com punt de cita pera pagarse un bon esmorsar.

Sóm petits, molt mes petits que no volém apareixer, y al confessar aquestas debilitats que no corretejirém porque son ja vicis de nostra ánima , consola al menos veure que no 'ns segueixen per lo mal camí altres pobles de la terra als que nostra altíves nega la patent de civilisats. Prova y exemple de mon assert son los grafitti reunits en las mesquitas mussulmanas. En ells apareixen de una manera casi exclusiva la contemplació de la idea de la mort y 'l desitj de recomanarse á las pregaries dels vivents pera obtenir la gracia en la immortalitat. Se troban algunas alusions á las miserias de la vida , lo crit anguniós

de un desdixat á qui 'ls desenganys del mon fan acostar devotament á Deu. Finalment en una ó duas ocasions he vist la obra de un distret ó de un enamorat, que en lo mur de la sagrada casa se entretingué en escriure versos de amor dedicats á la anyorada de son cor.

En los grafitti mussulmans pocas vegadas s' hi troba al peu la firma. Se diria que tota la atenció del autor se fixá en lo concepte, sens donar la més petita importancia á son nóm, que sols escriu quan directament demana una oració pera sa ánima, á encara llavors tracta de rebaixar son caràcter aplicantse calificatius que l' humilien als ulls del lector. La fetxa de la inscripció sol seguir la firma en algún cassos.

Copiar tots los grafitti de la mesquita del sultá Hassan hauria demanat dos mesos de treball y un llibre de regulars dimensions pera publicarlos. La bona voluntat de un escelent amich y orientalista molt entés, lo Senyor Artin Stephan, volgué encarregar-se de fer sa tria y donar las notas que serviren de base pera las traduccions de aquest article, divent á mos propis sent ments reconeixer aquí son treball y manifestarli ma reconeixensa.

Comensém per los grafitti que 's poden anomenar funeraris. Casi tots parlan del *Fatha* ó capitol del Corán relatiu á la mort y la resurrecció. Un mussulmá anónim recorda fá vuyt anys los bens que al poble arabig portaren Mahoma y sa familia, y com tribut sens dupte que 'ls hi vol pagar de agraïment, escriu aquestas ratllas:

—*Deixo en lo sant lloch la declaració següent. No hi ha mes Deu que Alah. Mahoma es lo Profeta de Deu. Lector de las presents paraulas, resa lo Fatha pel repós de las ánimas de tots los membres de la sagrada familia del Profeta. Any 1295.*—

La professió de fé ó credo mussulmá se troba en casi totas las inscripcions, y per aixó haurém de repetirla ab alguna frecuencia. Sa majoria demanan la pregaria del *Fatha* pera 'l repós de l' ánima y la felicitat del cel. Diu una d' ellas:

—*Tot lo que existeix en la terra es passatger: se esborra y aniquila pera fer lloch á la magnánima y generosa bondat de Deu. Lector de aquestas ratllas, recita per caritat lo Fatha á la memovia del autor, é implora pera ell la gracia del Senyor.*—

Diu una altra inscripció.

—*Lector de aquestas paraulas, tingas al véurelas pietat de mí, y*

en memoria del autor recita lo Fatha per amor del sagrat pacte del Profeta.—

Un altre grafitti seguit de la firma :

—Lector, per amor de Deu resa lo Fatha per lo repós del ànima de qui ha escrit aquestas ratllas, Mussa Abdel Rahman, lo modest suplicant del Senyor tot poderós.—

Altras inscripcions se dirigeixen als lectors no ja en súplica de sas pregarias sinó pera aconsellarlos y conduhirlos vers lo camí del bé. Diu una de ellas :

—Ensenyo en aquest sagrat lloch la declaració següent. No hi ha mes Deu que Alah. Mahoma es lo Apostol de Deu fins lo dia de la resurrecció. Lo Senyor ha dit que tots los bens de la terra son passatgers y mesquins, mentres que los del cel serán inmensos y eterns.—

En una altra inscripció, probablement deixada per un desenganyat de sos amichs, se llegeix :

—Lector de mas paraulas, no divulgues tots secrets á ningú. Jo he conegut lo món, he freqüentat la societat y no he vist un veritable home de bé. Y ara, oh tú que passas devant ma tomba, no t'estranyis de mi: ahir jo era lo que ets y demà tú serás lo que soch. La escriptura viu més que l'escriptor, qui ja dorm sota terra. Lo pobre Hassan Abdel Razeq, any 1248 (1823).—

Un altre grafitti semblant al anterior diu:

—Renuncia á la societat si vols viure en pau, perque no hi ha bons companys en eixa terra. Lo món sembla una sènia quals catufols acaban per ofegarse en l'aygua que deurian treure. Senyor, en aquesta vida y en la futura otorgans lo dó de la eloqüencia y posa á nostres fronts la corona dels genis immortals 1274 (1855).—

La següent invocació no deixa de ser sentida:

—He demanat, oh Deu, com puch obtenir la gràcia, y 'l món unànim me diu que sols tú la donas. Aixís vinch á demanarla per l'amor

del Profeta , per sa família sagrada , per sos ilustres avis. ¡ Oh Deu, escolta mos prechs ! Desde avuy seré ton servidor. La escriptura viu més que l' autor, qui ja dorm sota terra. Que ta misericordia, Senyor, vinga á posarse sobre ma ànima, que s' extenga á tots los creyents, homes y donas , vius y morts. Senyor , Sengor dels dos móns , escolta ma pregària , tingas pietat de mí. Fet en lo mes de Chaval de 1272. El Hadj Ali.—

Altras inscripcions recomanan l' autor á Deu per medi de una fórmula sumament senzilla. Diu una de ellas :

—Senyor , otorga ta clemencia á qui escriu aquestas paraulas.—

Una altra més llarga s' expressa en los termes següents :

—Deixo en aquest temple lo credo que surt del fons de mon cor: no hi ha mes Deu que Alah y Mahoma es lo Profeta de Deu. Senyor, dona ta gracia al que escrigué eixas ratllas pera confessar ta grandesa, Ibrahim, fill de Mohamed, fill de Ali, lo vivificador de la justícia dels mussulmans. Any 1278.—

Un grafiti escrit en lletra desigual y alterada tanca un poema de dolor en duas ratllas. Diu :

—¡Senyor! Soch víctima de la injusticia! Per qué no vens á la terra, oh Gran Jutge, á castigar als malvats !—

Veus aquí un altre, obra de un esceptich :

—Per Alah , contaui totas las estrellas de la nit serena , y encara no serán tan numerosas com las iniquitats del mon.—

Per fi copiaré duas inscripcions amorosas , las úniques de sa classe que poguerem trobar en lo temple. La primera , potser responent á las promesas de etern amor que ns demanan totas las donas, es una especie de pareat ó vers de duas ratllas y diu :

—¿ No fora un crim amar altra que tú
Després que tant t' he estimat?—

La segona inscripció es també una poesia, oferint la particularitat de estar escrita en llengua turca. Obra sens dubte de un melancòlic fill de Stambul, en quals platjas hi deixà la sultana de sos somnis y la mestressa de sos desitjos, al veures sol y desterrat en las riberas del Nil sent l'anyoransa del amor perdut y 's dirigeix al temple pera consignar en sos murs lo testimoni de sos recorts. Diu aixís :

—*Oh tú, estimada del cor, ánima delicada,
Voldria que ta bellesa fós la flor de un jardí,
Y 'l pobre esclau de amor que lluny te plora
Seria 'l jardiner per cuydarla eternament.*—

Historias de amor que 's troban entre todas las rassas y baix los més diversos climas, feridas del ánima un dia sagnant obertas y al següent closas y olvidadas.

Inútil es afecir que la casi totalitat de inscripcions deixadas en el Hassan per la má piadosa del creyents están compostas en llengua aràbiga, lo turch y lo persá trobantse també usats alguna vegada. Están escritas ab tinta, cosa sumament fácil pera 'ls arabs que continuament portan á la faixa en un petit estoix de coure lo tinter y la ploma de bambú. Unas pocas foren senyaladas en lo guix de los parets, y vaig veuren una sola esculpida en pedra que á manera de retaule portá un fidel pera decorar lo temple.

La mesquita del sultá Hassan conta més de cinch cents anys de antiguetat, y per los vestigis que encara quedan se veu que desde sos primers temps hi anaren los arabs á deixar sentencias escritas en los murs. Sota las diferentes capas de cals que 's posaren eu las parets al emblanquinarlas y que cauen á trossos de un costat y de altre, surten encara las vellas llegendas de centurias passadas, però lo tó general de casi todas vé á ser lo que deixo indicat en las inscripcions aqui tra-duhidas.

La ombra de un remordiment me atormenta per haver descuydat en altres viatges aquesta part important de la arqueologia que s'anomena l'estudi dels grafitti. Los accidents de ma carrera me portaren fa alguns anys á llocs del extrém Orient que pocas vegadas lo viatger trepitja, plens de inscripcions extranyas que per dissidia no vaig copiar. Ho sento avuy del fons del cor, y si may lo capritxós atzar encamina de nou mos passos vers aquellas terras, lo deute aquí contret ab mos lectors de Catalunya me farà corretgir la falta y esmenar l'olvit.

EDUART TODA.

Egipte, 1885.

QUADRET

¡Moli vell de la Pineda,
molinet dels meus amors,
per revéurer't com un dia
qué no donaria jo!

Entravam al temps de l' era,
y tot-just sortia 'l sol
barranch avall per las ombras
feyam cap sota del hort.

¡Si jugavam y si reyam!
¡Si 'n cantavam de cançons!
¡qué d' estonas á la cénia!
¡qué d' estonas dins del bosch!

La Tereseta y la Julia
saltant lo marge del hort
corrian á tombar l' aygua
quan encara feya sol;

La roda en sech se parava ,
reganyava á dalt l' Anton ,
y á plé enfilall las anguilas
treyam per ompli 'l sarró.

De cap-vespre, joguejantne
saltavam al barranch tots....
Nit-feta entravam á Olesa
pel caminet de la font.

F. BARTRINA.

LAS COVAS DE MONTGÓ

POCH menos que desconegudas ú olvidadas estan pera molts dels fills de Catalunya aquestas covas, verdader prodigi de la naturalesa, que 's troban entre la Escala y l' Estartit; á una hora y mitja del primer punt y á una hora escassa de distancia del segon, y situadas propet del cap de Montgó d' hont se deriva lo nom que s' ha donat á las mateixas.

Sortint de la esbelta població de la Escala, quals blancas casas s' assemblan á un vol de colomas paradas propet de las pintorescas riberas del golf de Rosas, se descubreixen aquestas covas tot just s' ha passat una roca enclavada al mitj del mar y anomenada: *Pou del romani*, y ahont s' hi pescava coral ab molta abundancia.

La impressió que causá en l' ánim del viatjer la vista d' aquestas covas, es indescriptible.

Sembradas en la falda d' aquellas montanyas y retornantse com si volguessin escalarlas pera pujar al cim y enmirallarse en las ayguas del Mediterrá, s' alsan com severs monuments, muts gegants d' estalactitas que pareixen planyers de la mort de las etats que las deixaren.

Tot es silenci; tót dorm; sols lo remor de las onas desperta 'l somni en que jau aquell solitari paratje.

Rocas y aygua se confonen entre sí. Ni una fulla, ni 'l mes débil arbret pot distingir nostra vista entre mitj d' aque'l espes rocam, mo-

rada de la desolació y de la mort. Tant sols per totes bandes se veuhen com si haguessin sigut aixecadas per forcsas volcánicas ó per invisible mà enormes penyas, las quals, forman atrevits archs, admirables y superbas columnatas com las que adornavan los gegantins temples del antich Egipte.

Assemblan aquellas rocas los espessos brodats d' atrevidas torres d' una ciutat sepultada en l' abim del mar.

La cova *negre de las cambras*, una de las que visitarem primera-ment, es realment maravellosa. L' espectacle que oferí á ma vista no es posible transcriure. Aquella estranya arquitectura de murs, parets, cúpulas, archs y columnas al moment d' estar il·luminats per los raigs del naixent sol, se reflectian de mil diversos modos en aquellas mas-sas d' estalactitas de variadíssimas formas, presentant á la vista los més capritxosos jochs de llum; la més rica y brillant combinació de colors que pugui forjarse la fantasia.

Un sens fi de covas existeix en lo ja esmentat trajecte, haventni algunas, com per exemple las de *la sal* y la de *las cambras*, que tenen, al dir dels del país, l' alsada de la catedral de Gerona.

Aquestas presentan, com las demás, un paissatge d' atrevidas ro-cas sens cap classe de vegetació, colocadas unas sobre d' altres per los cataclismes geològichs, y que forman un estret pas constantment besat per las ayguas del mar.

La circumstancia de trobarse las covas de Montgó en las riberas del mar, fa que l' expedició per son interior pugui ferse dintre d' una barca, qualitat que contribuheix á fer mes interessant l' excursió. Aixó no obstant, en alguna cova no pot penetrarshi sens portar atxas encesas, y en varias, com en las covas de 'n *Managat* y en las covas *negres de las cambras*, la llum s' apaga al creuhar per las moltes re-voltas que hi han en l' interior.

Lo dia que jo visití aquestas covas era un jorn del mes d' Abri d' enguany. Lo dia que á primeras horas s' havia mostrat favorable á la expedició, cambiá al poch temps. Las fins allavors, tranquil·as ay-guas del mar, ben prompte assotaren la embarcació que 'ns conduhia fent dificultosa é impossible la visita á moltes altres covas que á poca distancia de las que vejerem existeixen, y anomenadas: *la de 'n Pa-lllofa de ca la Janida* y la de *Monracoba*.

Al sortir de la *punta trenca-brassos* lo fort llevant que bufava nos feu tornar enrera, buscant refugi dins la cova de *las cambras*.

Pero quin espectacle mes deliciós navegar per l' interior d' aque-lles grutas! Las estalactitas apareixen confosas; las tenebras s' espes-

san mes y mes; los aucells surten del interior de las penyas y la remor de las onas completa aquest misteriós quadro.

Mitja hora després ja estavam á la vista de La Escala. La punta grossa anava fentse invisible... ja nostres ulls no la distingian.

La tarde anava cayent; se borravan los lleugers tons del crepúscul y las tenebras de la nit invadian l horisó. La lluna iluminava aquell paisatge de covas, elevantse suaument com al firmament y donant misteriosa claror á aquellas grutas feya reflectirlas en l' aygua formant palaus de plata y perlas.

Era negre nit. Las covas de Montgó passaren per nostres ulls com un llauger y deliciosíssim somni.

JOSEPH REIG Y VILARDELL.

LA MORT DE UNA FILLETA

ECLINA la tarde d' un dia del mes d' Abril.

Lo sol se'n vá á la posta, velat per ténues celatjes, llansant sos postrers raigs per las cimas dels arbres del bosch.

Los pintats aucellets de l' enramada esbategan jolius sas alas primorosas, retornant solícits á sos nihuets, després d' entonar armoniosos cantars á son Creador.

Las flexibles brancaes dels arbres, blincadas suaument per la brisa vespertina, revelan ab son peresós mohiment lo repós á que prompte vá á entregarse la naturalessa.

Casi no se senten los jemechs del aura, ni s' apercebeix lo remor de las ayguas que 's desprenen tranquilas pel torrent....

Es ja tart. Las fantásticas sombras de la nit s' escampan rápidamente per l' espay; la dilatada volta del cel s' enmantella d' estrellas, y la lluna melancólica y silenciosa lluyta pera desferse dels lleugers núvols que l' apresonan.

Las aus nocturnas crehuan insensiblement per l' ayre; l' óliva y 'l mussol ab sos tristos xisclets imprimeixen l' aspecte mes feréstech al silenci de la nit.

..

Al bell mitj d' una serra de vegetació espléndida, s' aixeca magestosa entre 'ls romanins y farigolas, una modesta masia habitada per senzills pagesos.

En una cambra de la casa il·luminada tan sols per la débil resplandor d' una llumanera, se mostra á la vista un quadre sumament trist y desconsolador.

Agenollats en actitud suplicant y conmovedora, al entorn d' un lletí ahont jau una nena de pocs anys, permaneixen dos joves esposos dirigint fervorosa pregaria á la Verge, pera que 's compadeixi d' ells retornántlosli la salut á sa filleta, qual vida vehuen extinguirse per la enfermetat que la devora

Grave malaltia consumeix al pobre angelet de Deu. Los recursos de la ciencia y tots los esforços son inútils pera salvarla.

Los afligits joves, abatuts pel dolor, devant lo perill imminent comprenen, que sols ab la gracia Divina, poden cercar lo consol que la ciencia 'ls hi nega, y per aixó claman al Altíssim ab fervorosa pregaria.....

¡Mes ay! que la flor se marceix, y s' asseca en son tendre tany...!

De prompte la nena dirigint sa darrera mirada á nals autors de sos dias, tanca 'ls ulls pera no tornar á oblirlos may més.

Los pares, folls d' amor y tristesa besan ab tota l' efusió del ánima un cadávre fret com la gebrada.

Y mentres exala lo darrer suspir, una llumaneta atravessava l' estrellat firmament en l' instant mateix que l' eco de las campanas de la vila, repetia ab vibrant só, lo reposat y melancólich toch d' oració.

*
*
*

Sota 'l porxo de la casa, las ninas dels encontorns, han extés per terra olorosa catifa de rosas y clavells.

Damunt d' una tauleta cuberta ab blanch llens, reposa l' humil y alabastrina caxeta ahont jau amortallada la angelical criatura.

Afanyosas y ab ignocent gatzara, enrondan la caixeta ab primorosas garlandas de llessamins y assutsenas teixidas lo dia avans.

Bonicas cintas y cadenetas de plata las enrotllan y mística y verginal corona de blancas y olorosas flors, com á símbol de la puresa, completan l' atribut de la ignocencia.

*
*
*

Matinet, á trench d' auba, á la llum del crepuscol matinal y tenyit lo cel de porpra, se sent lo místich só de las campanetas de la Iglesia

de la vila que tocan á albat, anunciant la sortida del sacerdot envers la masía.

Las aus nocturnas se retiran á sas covas cedint son pas als pintats aucellets que fendeixen l' espay ab armoniosos cantars saludant lo retorn del dia.

Las ayguas del torrent se desprenen suaument per entre-mitj de la molsa, precipitantse al fons del rieral.

Lo sacerdot ab sa capa blanca, voltejat d' escolanets que portan la creu ab faldilló de seda del mateix color, la caldereta y la llanterna, tots junts entonan los cántichs propis de la cerimonia que 's celebra.

Lo sol esbategant pera obrirse pas per entre las serras vehinas, reflexa sos raigs esplendents demunt la caixeta que penosament, trepant per la empinada costa, condueixen al fossar de la vila, quatre ninas joyosament engalonadas ab sos vestits de festa.

Las flors del marge volent obsequiar á son pas á la fúnebre comitiva, sembla ben bé que s' inclinín resplandentas ab la rosada.

Las rosellas dels sembrats s' agitan suaument impulsadas per l' oreig, y la incessant xarrameca dels aucells ab sas notas melodiosas, segueix al silenciós y fúnebre corteig, fins que la darrera cavedaga de terra cobreix los erts restos del angelet.

RICART GINEBREDÀ Y RIERA.

¡JOVENTUT!

Ja miro retornar la primavera
ab son róssech de llum y de color,
y la aureneta voleyar lleugera
y arreu espuntar flors.

Ja la nit me perfuma ab sa alenada
y en la inmensa foscó del ample cel
com ulls brillants de dona enamorada
fulguran mil estels.

Ja la terra joyosa s' enmantella
y 's gronxan en la branca 'ls tendres nius
y 'm bat lo cor ab aleteig d' aucella
y al mon tot me somriu.

Y es que la Joventut ja es arribada
ensempe per la Natura y per mon cor,
y ma sang de vint anys sento cremada
á son vital calor.

Joventut! Joventut! ¡Oh flama ardenta!
don' ayre á mos pulmons, vida á mon ser
apaybaga la set que m' atormenta,
¡jo vull beure en la copa de tos plers!

BONAVENTURA BASSEGODA.

CONHORT

Passant l' aucella per la vall marcida,
cap altres terras d' aucellets y flors,
en nostras llars, trovantse defallida,
se detura y repren un nou esfor.

Aucell de pas en esta vall terrena,
cap unas altres més sublimes regions,
encar que un esperit gegant m' alena
tinch lo cor fadigat per il·lusions

Y una frisança sens parar l' omplena,
de conseguir per un moment conhort,
ans que rendit sens vida per la pena,
caigui al camí sens arribar á port.

Quan al ensemps y á mon costat reparo,
un tendre cor que lo mateix que 'l meu,
defallit cerca un desitjat amparo
un viu conhort á son cansanci greu.

Mon clam sentí aquest' ànima rendida,
y en la meua lo seu se n' es entrat,
jendebades en terra de fadiga,
buscar repos, en dia de combat!

Formem un sol de nostres cors, àymada,
qu' axis los dos tindrán novell dalit,
ni un moment deturant nostra volada,
arribarem plegats al infinit.

JORDI MONSERRAT.

L' APLECH DE DEBRÉ-SINA

TRADICIÓ AFRICANA

En lo país d' Hásaga, en l' Hamacen, vivia fà ja molts anys, un jefe rich y poderós anomenat *Tisamma*, que vol dir *comunicat ab Deu*. Innumerables ramats de vacas blanques pasturavan l' herba de las suas montanyas á l' estació de las plujas; abundants cullitas de *dourah* cubrian los seus camps, y cada vespre, després que las mulas ab sas metàlicas campanetas havian entrat als estables, un verdader exèrcit de criats sumisos li servia l' hidromel, rodejantlo y fentli companyia tota la vesprada.

Un sol núvol enfosquia tanta prosperitat. Casat feya ja molts anys, ab una dona jove y hermosa, no havia tingut cap fill. La carinyosa muller compartia ab *Tisamma* tan gran pena; y cada matí desde 'l llit nupcial implorava l' intercessió miraculosa de Debré-Sina. Deu un dia se compadesqué de tanta tristor, y li concedí la gracia de ferla mare d' un hermós noy. Los dos esposos boigs d' alegria y gratitut se prosternaren devant del Senyor.

A aqueix primer goig, ne succehí un altre, donántlosi una filleta. Pero ¡ay! que l' alegria es vehina de las lágrimas, y tanta ditxa quedá destruhida morint la mare al posar al mon lo segon fruyt de son amor.

La desesperació de *Tisamma* fou inmensa. Com era un capdill renombrat y fidel á las tradicions dels seus avis, va manar que 's fessin sumptuosos funerals en honra de la muller que acabava de perdre.

Acudiren gents y tots los jefes de las comarcas vehinas, durant las festas mortuorias molts dias seguits.

Quant se restabli la calma y tots los seus hostes se 'n foren anats, Tisamma sens deixar-se acobardir per sa dolenta estrella, pensá ab los seus pobres fillets, ja que era tot lo que li quedava del seu amor. Lo fill, segons costum de la terra, tenia que ser com ell guerrer; per lo tant, no se 'l podia treurer del seu costat per ensenyarli á manejar la llansa, á domar los més briosos caballs y á ser ab lo temps lo més terrible flagell als enemichs de sa rasa. En quant á sa filleta, sa sola vista, evocava encara pròxims recorts molt dolorosos, y buscant entre sos servidors qui la pugués instruir en l' art de llegir y comprendre los sants llibres y d' ensenyarla com convé á una noble filla de l' Hamacen, lo seu pare determiná allunyarla al menys per algun temps y confiarla á la ciencia y vigilancia d' algun vell acreditat de la enconrada.

Y aixís fou. A poca distancia de la capital, en las rocas d' un cristallí torrent que no assecá may lo foch del sol de juliol, en mitj de un espés bosch qual quietut may lo peu de l' home trencava, s' aixecavan duas barracas fetas de tronchs y fullas. D' una d' ellas que acabava ab una tosca creu y era la més gran, sortian durant lo dia cántichs mistichs d' acció de gracias salmodiats per una débil y tremolosa veu, qual armonía pujava al cel en alas del poétich soroll del bosch, mogut per lo vent, de la xerradisa dels aucells y de las tranquilas ayguas del torrentó saltant enjojassadas per entre grahons de palets. L' altra més petita sols s' obria al vespre quant lo sol s' amagava darrera las vehinas montanyas y a' apuntar las primeras tristas rosadas de l' aurora.

En aqueix poétich retiro vivia, oblidat dels homens, entre la pau del seu oratori y la calma de la sua celda, un frare de Lasta, ja vell, molt renombrat per tota l' enconrada per sa gran sabiduria y sa austera pietat. Com á un excés de penitencia y essent una verdadera y única excepció á la costum, havia fet vot de celibat. Tisamma lo coneixia molts anys ha, per qual rahó lo aná á trobar seguit d' un numerós y lluhit acompanyament, entre mitj del qual, sobre una mula, cabalgava una matrona portant á bras á la tendra filleta de Tisamma.

—Tu has estat, li va dir, oh pare meu, l' amich y 'l confident de ma perduda muller. Ella t' estimava y t' venerava. Lo teu nom fou l' últim que pronunciá ensenyantme á sa petita filla quant jo ja li tancava sos entelats ulls. Jo vinch aquí per confiar-te, complint sa voluntat, un depósit molt preciós: jo so lo seu pare.

Abba-Melchisedech, contestà que era ja molt vell per semblant comés tan delicat y que tenia por de no poguer complir-lo bé, però que al devant de la voluntat d' una agonisant s' inclinava resignat.

—Tu l' instruiràs, continuà Tisamma, en l' art de llegir y entendre los llibres sants, y l' ensenyaràs tal com deu ésser una filla noble de l' Hamacen. Quant serà ja crescuda me la tornaràs, y llavors podràs escullir entre mos remats de vacas blanques, tans badellots com voldràs y la més hermosa de las mevas mulas ab guarniments brodats d' or. Fins llavors guàrdala. Y ella visca ab tú, t' honri y t' obeheixi com al seu pare.

Y agafant á la criatureta de mans de la matrona la entregà al bon frare embolicada ab un quàrri (1); y montant altre volta á caball s' en anaren ab tot son acompanyament.

Ja sols ab aquella hermosa noya, Abba-Melchisedech, va posarse á contemplarla. Ella dormia. Sa petita boqueta rosada y mitj overta, las pestanyas ja llargas de sos parpres tencats, sa careta tan fresca y pura recordavan las imatges dels querubins que revolotejan pel cel.

—¡Oh *Dourounèche!* y que pura ets, vá exclamar lo vell frare tot encisat.

La filla de Tisamma, dócil á l' ensenyansa del seu mestre, creixia aplicada y treballadora. Tot sovint, pasava llargas horas á la capella en oració y meditació. Altres vegadas l' hauriau vista sentada sota algun vell arbre, fullejant algun llibre sagrat y cantant al Criador las alabansas d' aquellas fullas estampadas. Y moltes altres vegadas, mentres Abba Melchisedech li contava los detalls conmovedors d' una santa tradició, los seus dits lleugers filavan lo cánem y l' lli, que debia servir més tart per vestir á tots dos.

Al igual que creixia en inteligencia, creixia també en hermosura y bondat. La noya 's tornava dona. Abba-Melchisedech, pobre, solitari, estranjer, fins llavors á las passions humanas, no podia menos per aixó d' observar aqueix cambi, y per sí, admirava á sa hermosa deixeble. Y véus aquí que comensá á sentir en lo fons del seu cor una cosa estranya. Las suas paraulas sempre tan paternals ara se confonían al sortir de sos llabis, las suas miradas per moments se cubrian de foch; pensaments tentadors destorbavan las suas oracions; la son fugia d' ell, y las primeras clarors del dia lo trobavan ja dret y tremolós, la vista fixa á la porta darrera la qual dormia *Dourounèche* al abrigh de sa ignocencia y de sa juventut.

(1) Manta de cotó, ab la qual los indíjenas s' embolican y fan servir de jas pera dormir.

Véus aquí que un dia, després d' haverli contat l' historia de Santa Magdalena, sas faltas, y lo seu arrepeniment, y després d' haver pintat á la Santa en extásis al peu de la creu adorant á Jesús crucificat, però sempre vivint per ella; no poguent ja dominar mes los seus ardors, Abba-Melchiselech exclamá:

—¡Oh Dourounèche, aixis es com jo t' estimo! y se tirá sobre d' ella per abrasarla.

Dourounèche espantada fugí y se posá á plorar, no gosant son mestre perseguirla. Inútilment probá l' endemá y altres dias, de matar los criminals desitjos que s' havian ensenyorit de la sua ánima; la lluyta era superior á las suas forsas, lo dimoni 'l dominava. Novament declará lo seu amor á Dourounèche.

De moment s' il·luminá la clara inteligencia de la casta donzella, y comprenent los perversos sentiments del seu vell mestre lo retxasá ab indignació.

—Oh pare meu, ¿es així que has promés formar ma juventut? Ja no tems á Deu? Ja no creus en [sas venjansas? ¡Oh pare! torna á la santa rahó.

Y Abba-Melchisedech, fascinat per lo posat digne d' aquell angel y per sa veu celestial, se prosterná á terra cridant:

—¡Perdoneume Senyor Deu meu!

Pero lo dimoni havia prés allotjament en la sua ánima, y no parava en pensar la manera de vence la resistència de Dourounèche. Y com que ella sempre fugia d' ell, va calcular l' infernal medi d' anar á queixarse á son pare.

Y aixís fou. Va cubrir son cap del blanch turbant de muselina de mil plechs, insignia respectada de sas funcions sacerdotals. S' embohicá ab son quárri, calzá sas sandalias y apoyantse en un bastó blanch, va pendre camí cap á la cort de Tisamma; ahont arrivá á l' hora en que, apagantse 'l llum, cridá los treballadors del camp y los remats de la montanya.

Tisamma estava sentat á la porta de sa casa fent justícia al seu poble rodejat de tot lo seu servey.

Lo venerable religiós, fent una gran reverencia, digué:

—Que la misericordia del Altíssim baixi á casa teva.

Després se sentá al seu costat, y mentres un esclau li rentava 'ls peus, un altre li servia l' hidromel. Quant se acabá aquell consell de justícia y que 'l licor va haver donat voltas en los grans vasos de banya de buflé, Tisamma dirigintse al frare li digué:

—Qué es lo que 't porta sota ma teulada? Benvingut sigas.

—Dourounèche, digué 'l vell, s' ha tornat ab mas llisons una noya piadosa y molt instruhida, y ha crescut baix l' ull de Deu en gracia y bondat. Mes ara la ma d' aqueix vell es molt flaca per guiarla en los perillosos camins á que per desgracia te inclinació.

—Perqué, oh pare, no parleu clar, perqué tanta turbació. Espliqueuse sens cap rezel.

—Desde que s' obra la flor, busca los daurats raigs del sol, y aixís es, que Dourounèche, avuy, s' estima més escoltar las dolsas paraulas d' amor, que 'ls profitosos consells d' aqueix pobre vell. Crech que 's convenient que torni al teu costat.

—Per aixó haveu vingut. Quant petita vos la vaig encomenar dihent: sigueu lo seu pare; lo mateix vos dich avuy. Si desitjos impurs observeu en ella, castigueula fins portarla á bon camí.

Tisamma s' aixecá com á despido, y Abba-Melchisedech ab los braços crehuats com signe de sumissió feu una gran reverencia; y s' en aná.

Aixís que arrivá á la sua caseta, se presentá á l' hermosa Dourounèche, y li digué:

—Vinch de véurer á ton pare, y m' ha donat una complerta autoritat sobre tu. Si cedeixes al meu irresistible amor entrarás al palau de ton pare honorada y ditxosa; si segueixes no fent cas de mí, 't juro que 'm venjaré y 't faré desterrar com á deshonra de ton llinatge.

Dourounèche sense tornarli resposta, sols li enviá una penetrant y menyspreadora mirada y tractá de fugir; però 'l vell ab una forsa increíble, l' agafá, l' amarrá fort á un arbre y comensá á pegarli ab lo seu courbach. A cada cop li suplicava de nou que cedís; mes Dourounèche no obria la boca; ell plé de ràbia futejá de nou, no parant fins véurer que la sang tenyia l' hermosa y blanca pell de Dourounèche.

Y durant molts dias repetí tan odiós tractament; però la virtut de l' hermosa donzella no cedí may á tan brutals demandas.

Per fi, vensút per tanta virtut y constancia, tot plé de set de venjansa Abba-Melchisedech, se cenyí 'l turbant y empunyá de nou lo blanch bastó, fent via cap á la cort de Tisamma.

Y com la primera vegada un esclau li rentá los peus, y un altre li serví l' hidromel. Y quant lo licor va haver estat servit á tots los presents, y quant s' hagueren fet las reverencias de costum, Tisamma digué:

—Benvingut sigueu á casa meva, oh sant varó, ¿quina felis nova vos ha portat?

Y lo vell frare comensá á infamar á la pura Dourounèche, dihent

que tots los seus esforços havian sigut perduts per poguer portarla al camí dels sentiments honestos; y que venia á suplicar de nou que cri-dés al seu costat á la esgarriada donzella, ahont sota 'l rigor paternal potser se corretjiria.

Al sentir aixó, Tisamma s' aixecá furiós, exclamant:

—¡Ah filla sense pudor! avans la mort que la deshonra en lo pur nom que portas!

Y sense mes pensar, dominat per lo furor, feu venir á son fill y mostrantli las armas, digué:

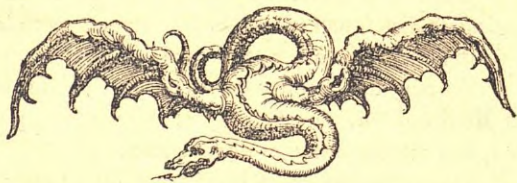
—Véus aqueix sabre; sols ha servit en mas mans per batre á nos-tres enemichs y per venjar l' honra de nostre familia. Prenlo, y demà al apuntar lo día, fes vía á buscar á la teva germana. Pórtala lluny d' aqueix país, y quant sereu arrivats á encontrada, que no coneguen ni sigueu coneguts, li enfonsas lo sabre al cor seu. Aixís pagui lo des-honor que tractava de tirar á nostre nom sensa taca. Vesten.

Lo jove tot conmogut se cenyí 'l sabre, y l' ensendemá al bon mati feu vía cap á la caseta d' Abba-Melchisedech, ahont trobá á sa germana tota contenta per aquella sorpresa, de la qual no sabia 'l significat.

—Germana meva, 'l nostre pare m' ha manat que 'm segueixis.

Y ella l va seguir sens obrir boca.

(Seguirá.)

LA VEU DE LA TERRA

De la torre de Almenara
S' en dú 'l vent á la vesprada una cansó:
Y 'ls vells no saben encara
Si es lo só d' una tenora
O la veu d' una pastora
Que endolada, ix quant tocan la oració.

Hi ha un pastoret que assegura
Ser d' un ángel la canturia de la nit;
Que plorant dalt de l' altura
Enrotllat de blanch ropatge
Va fonentse entre l' boscatge
Aprés d' haver las montanyas condolit.

Allá al temps de la estiuhada
Quant peixen los bous la ubaga, un bovater
Ohi la trista tonada
Jayent sobre l' erba humida;
Y conta que un cop finida,
Baix del fossar se perdia entre 'ls xiprers,

Un dia los llenyatayres
Tallant roures centenaris pe'l repeu,
Ohiren portat pe'ls ayres
Tant bon punt surti la lluna;
Allá en la serra mes bruna
D' un só fondo que s' allunya aqueixa veu:

Sia mon cant més trist
Fugintne de la plana,
Que la de l' au ferida
Covant á sa niuhada;
Que la del fill, poeta
D' exclavisada patria.

Refila l' rossinyol,
Refila á la vesprada
Los cants que li ha ensenyat,
Mon cor lo que penava,
Ma terra adormideta
Pot ser no ho sab encara.

Adeu compte d' Urgell:
Prop de tas llars vetllava
Los tristos orfanets
Que foren ta fillada:
No puch pobre de mi
Sofrir una madastra.

Adeu, ja no puch viure
En delitosa plana,
Los boscos me convidan,
Las fonts y rius m' aguardan;
Y jo vull convertirme
En *slayre* de montanya.

FREDERICH RENYÉ.

